

A close-up photograph of a newborn baby sleeping peacefully. The baby is lying on its side, with its head resting on a white surface. The baby's eyes are closed, and its mouth is slightly open. The background is softly blurred, showing a patterned blanket with green stars and a white blanket with a green leaf design.

USPAVANKA

IZ EVROPSKOG PARLAMENTA ZA KLIMATSKE PLANOVE BRISELA

POLITIKA, REGULATIVA, CENE

STRAZBUR – Evropski parlament je odbio 15. aprila predlog izmene zakona vezano za kvote trgovine emisijama ugljendioksida, preko kojih je predlagač amandmana, Evropska komisija, nameravala da zaustavi obezvređenje cena ETS dozvola na tržištu. ETS se našao pod udarom kritika ekoloških organizacija, jer je velikodušno dodeljivanje dozvola donelo veliku dobit energetskim kompanijama, nekim od najvećih zagađivača u EU. Cene dozvola zbog toga su postale gotovo beznačajne, pa nisu stimulisale

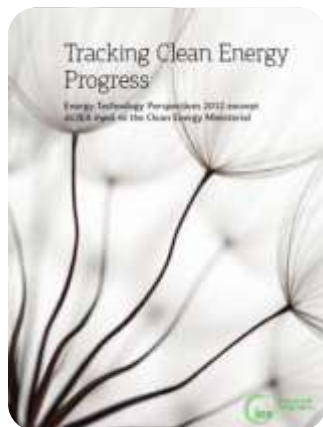

industriju na veća ulaganja u čistu infrastrukturu i energetsku efikasnost. Evropski parlament, međutim, nije podržao predlog plana odlaganja izdanja novih dozvola za fazu 2013-2020 EU sistema trgovanja emisijama. Glasanje se tumači kao pobeda industrijskog lobija, koji je branio stav da Brisel, umesto intervencije na tržištu emisijama dozvola, treba da se više usmeri u podršku krizom pogođenoj industriji. U debati pred Parlamentom je rečeno da bi krajnji efekat bile veće cene električne energije, kako

za domaćinstva, tako i industriju. Glasanje se odmah odrazilo na vrednost najvećih energetskih kompanija Evrope, pa su tako akcije nemačkih kolosa u utorak u Frankfurtu pojeftinile (E.ON 3-4 %, a RWE 4,9%), prenosi **Bloomberg**. Sa druge strane iz Evropske komisije nisu krili razočaranje odlukom Parlamenta, dok su predstavnici *zelenih organizacija* konstatovali da su poslanici, glasanjem protiv predloga de facto podržali dalje zagađivanje planete.

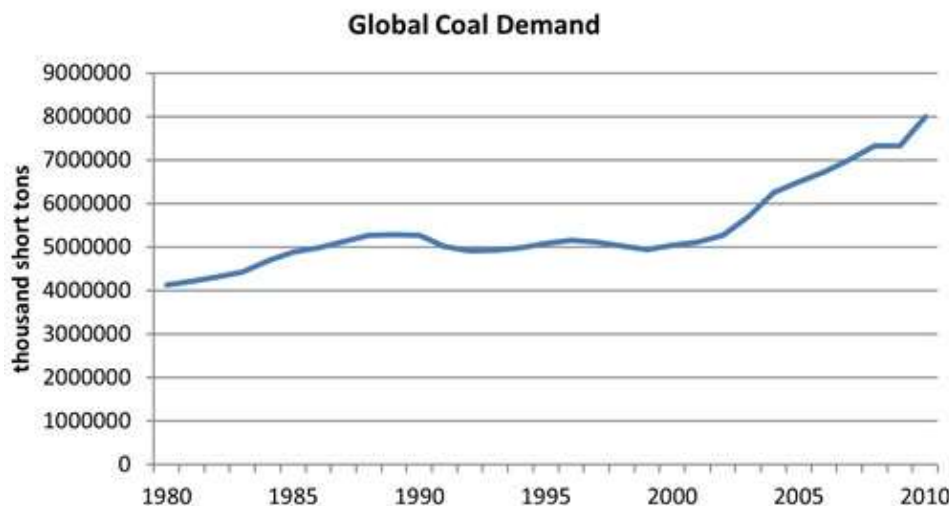
2

„Ekološki portal“ **BusinessGreen** konstatuje da je odluka Evropskog parlamenta praktično poslala na spavanje klimatsku politiku Evropskoj komisiji, pa njen uspeh sada zavisi od toga koliko su pojedinačne zemlje spremne i jake da se uhvate u koštac sa borbom protiv zagađenja.

PARIZ – Međunarodna agencija za energiju (IEA) je upozorila 17. aprila da su se „zaglavili“ napori da se očisti sektor proizvodnje i potrošnje energije u svetu, uprkos impresivnom rastu oblasti obnovljivih energijskih izvora (OIE) u poslednoj dekadi. U dosta turobnoj analizi IEA navodi da gotovo ništa između 1990. i 2010. godine nije promenjeno vezano za Indeks intenziteta emisija ugljendioksida u energetici (ESCI) koji meri ispuštanja CO₂ po jedinici energije. Naime, taj indeks je smanjen za svega 0,02 tone CO₂ po toni ekvivalenta nafte (ten) na 2,37tCO₂/ten. U godišnjem Izveštaju o praćenju napretka čiste energije IEA za takvo stanje okrivljuje faktore poput pojačane potrošnje uglja i malog napretka u merama štednje potrošnje energije ... dok su obnovljivi izvori energije jedna od svetlih tačaka. **Recharge**

PARIZ – IEA ocenjuje u poslednjem izveštaju da bi ugalj u 2017. mogao postati glavni izvor energije u svetu. Ova energetska savetodavna institucija OECD zemalja očekuje da potrošnja uglja poraste svuda u

svetu izuzev u SAD, gde primat kao pogonska sirovina za proizvodnju električne energije preuzima prirodni gas. Svet će do 2017. nastaviti da sagoreva oko 1,2 milijarde tona više uglja godišnje u odnosu na sadašnje nivoe, navodi pariska organizacija.

Prognoza IEA je, međutim, da će do 2035. potrošnja uglja porasti svega 30% u poređenju sa postojećom ako budu sprovedene ambiciozne mere zaštite klime. **UPI**

3

FRANKFURT – Nemački energetska mrežni regulator saopštio je 18. aprila da razgovara sa E.ON-om oko uslova koji bi toj vodećoj nemačkoj energetska kompaniji omogućili održavanje u radu dve elektrane na prirodni gas. E.ON je prošle nedelje najavio moguće zatvaranje bavarskih elektrana Irsching 4 (550MW) i 5 (846MW) ([vidi Bilten # 308](#)), kojima ni

najsavremenija oprema ne omogućava profitabilnost u svetlu visokih cena gasa i konkurencije TE na jeftin ugalj. Portparolka Federalne mrežne agencije sa sedištem u Bonu rekla je da su razgovori sa E.ON-om i mrežnim operaterom TenneT u toku oko mogućeg prebacivanja pomenute dve elektrane na rezervni status, kako bi se očuvala stabilnost elektroenergetskog sistema. E.ON je ranije rekao da traži nadoknadu za zadržavanje elektrana u

statusu rezerve. Rezervni kapaciteti su plaćeni samo da bi ostali otvoreni ali pod uslovom da se ne vrate na komercijalni režim rada u narednih pet godina. Za jedva tri godine staru elektranu Irsching 5 E.ON traži neophodna sredstva od 100 miliona evra godišnje. Prema energetska zakonima, nije dozvoljeno jednostrano zatvaranje električne centrale, piše **Reuters**. Agencija dodaje da čitav slučaj dobija političku dimenziju zbog situacije nastale odlukom vlade da ubrza gašenje nuklearnog energetska sektora i da zadrži subvencije obnovljivih izvora, što je preokrenulo naglavačke čitav energetska sistem ove zemlje.

BRISEL – Najjača svetska energetska kompanija, američki ExxonMobil saopštio je da je dugoročna regulatorna stabilnost u Evropi ključni preduslov za privlačenje investicija u nove kogeneracione kapacitete. Šef sektora prerade u Exxonu, Dave Brownell rekao je za *Gas to Power Journal* tokom ovogodišnje godišnje COGEN konferencije u Briselu da se radi o investicijama merenim stotinama miliona evra i investicionim razvojnim ciklusom od obično šest godina, a radnim vekom od preko 30 godina, pa je „stabilnost pravila igre od presudnog značaja“.

Kapaciteti EU kogeneracije trenutno iznose oko 100GW, ili 11% ukupnog energetskeg miksa Unije, rekao je tokom svoje prezentacije na skupu Brownell. On je dodao (pozivajući se na EU projekat CODE iz 2009.) da taj potencijal može više nego da se udvostruči, sa dodatni 120 GW do 2020. godine – „pod uslovom da kogeneracija dobije centralno mesto u evropskim energetskeim strategijama“. Inače ExxonMobil preko svojih više od 100 kogeneracionih (mahom gasnih) elektrana (foto: jedna od Exxonovih TE-TO elektrana), ukupnih kapaciteta od preko 5.000MW, zadovoljava 50% potreba tog naftnog kolosa za električnom energijom.

4

Brownell je pri tom ukazao da na primer referentne vrednosti u tim investicijama moraju biti zasnovane na sadašnjoj tehnologiji u trenutku donošenja investicione odluke, a ne u vreme okončanja projekta, pošto se referentne vrednosti dopunjuju svake 3-4 godine. Podsticaji koje pružaju zemlje članice EU takođe moraju biti usklađivane u odnosu na promene na tržištu da bi ostale konkurentne, dodao je on. Prema Brownell-u, kogeneracija može takođe biti pomognuta davanjem prioriteta kogeneracionim elektranama kod prodaje viška električne energije mrežnim operaterima. Kogeneratori,

treba ubuduće da imaju ne-diskriminacioni balansni mehanizam, kojim će moći da nabavljaju svoje neto potrebe za električnom energijom, ili prodaju viškove struje bez diskriminacije, rekao je istom glasilu predstavnik General Electrica Loren Starcher.

SOFIJA – Bugarski energetska regulator odložio je za barem dva meseca odluku o eventualnom

oduzimanju licence za distribuciju električne energije u toj zemlji češkoj kompaniji CEZ Bulgaria zbog mogućih dodeljivanja poslova mimo tendera , „jer se radi o meri koja mora biti primenjena striktno u skladu sa zakonom“, kazala je 16. aprila nova čelnica Državne komisije za regulaciju energetike i vodoprivrede (DKEVR). Evgenija Haritonova. Odluka je usledila posle javnog „saslušanja“ direktora te i druge dve inostrane distributivne kompanije, koje su se našle na udaru kritika zbog visokih računa za struju, praćenih masovnim protestima u februaru ove godine, posebno u Sofiji i na zapadu Bugarske gde je snabdevač CEZ Bulgaria. Češka kompanija se u međuvremenu žalila Evropskoj komisiji, koja je potom poslala anketnu komisiju u Sofiju, pa se odluka DKEVR tumači kao najava odstupanja Bugarske od preduzimanja radikalnih, populističkih mera. Regulatorno telo je ipak najavilo da će u narednim mesecima detaljno proveriti sporne ugovore CEZ-a sa podizvođačima, kao i da li su brojila potrošača menjana u skladu sa propisima. **Reuters**

BEČ – Ukrajina je u poslednje dve godine , od kako je

postala punopravni član Energetske zajednice, u potpunosti sprovela samo jednu od mnogobrojnih

obaveza - izveštaj o sigurnosti snabdevanja, navodi se u studiji koju je izradila tamošnja

nevladina organizacija DiXi Group i dostavila Sekretarijatu EnZ u Beču. Kako 16. aprila prenosi

Sekretarijat, na svom veb sajtu ni jedna od drugih EU

obaveza u energetske sektoru nije sprovedena, bilo da su

odložene, ili nepotpuno primenjene. Studija obuhvata područja električne energije, prirodnog gasa, ekologije, obnovljivih izvora, energetske efikasnosti, nafte i statistike. „Izgleda da vlada (Ukrajine) gleda na ove obaveze kao na vruć krompir, čekajući da to neko drugi odradi“, prenosi **www.energy-community.org**

ocenu DiXi Grupe. Komentarišući ovaj dokument, direktor Sekretarijata Janez Kopač navodi da Ukrajina, uprkos veoma ambicioznih planova pri ulasku u EnZ sada počinje da kasni sa ispunjavanjem obaveza. On pri tom nalazi opravdanja u činjenici da treba uzeti u obzir veličinu te zemlje, komplikovanu podelu odgovornosti i nedovoljno osposobljene administracije.

VAŠINGTON – Američka Federalna energetska regulatorna komisija (FERC) saopštila je 19. aprila da je

pripremila 12 novih zahteva vezanih za obezbeđenje elektroenergetskih mreža od cajer-napada. FERC

navodi da predlog takođe uključuje novi način identifikacije i klasifikacije celine elektroenergetskih IT

sistema. Saopštenje dolazi posle upozorenja američkih obaveštajnih službi pred Senatskim komitetom za

bezbednost da veći sajber napad pretstavlja za SAD hitniju i ozbiljniju pretnju od terorizma, prenosi **UPI**.

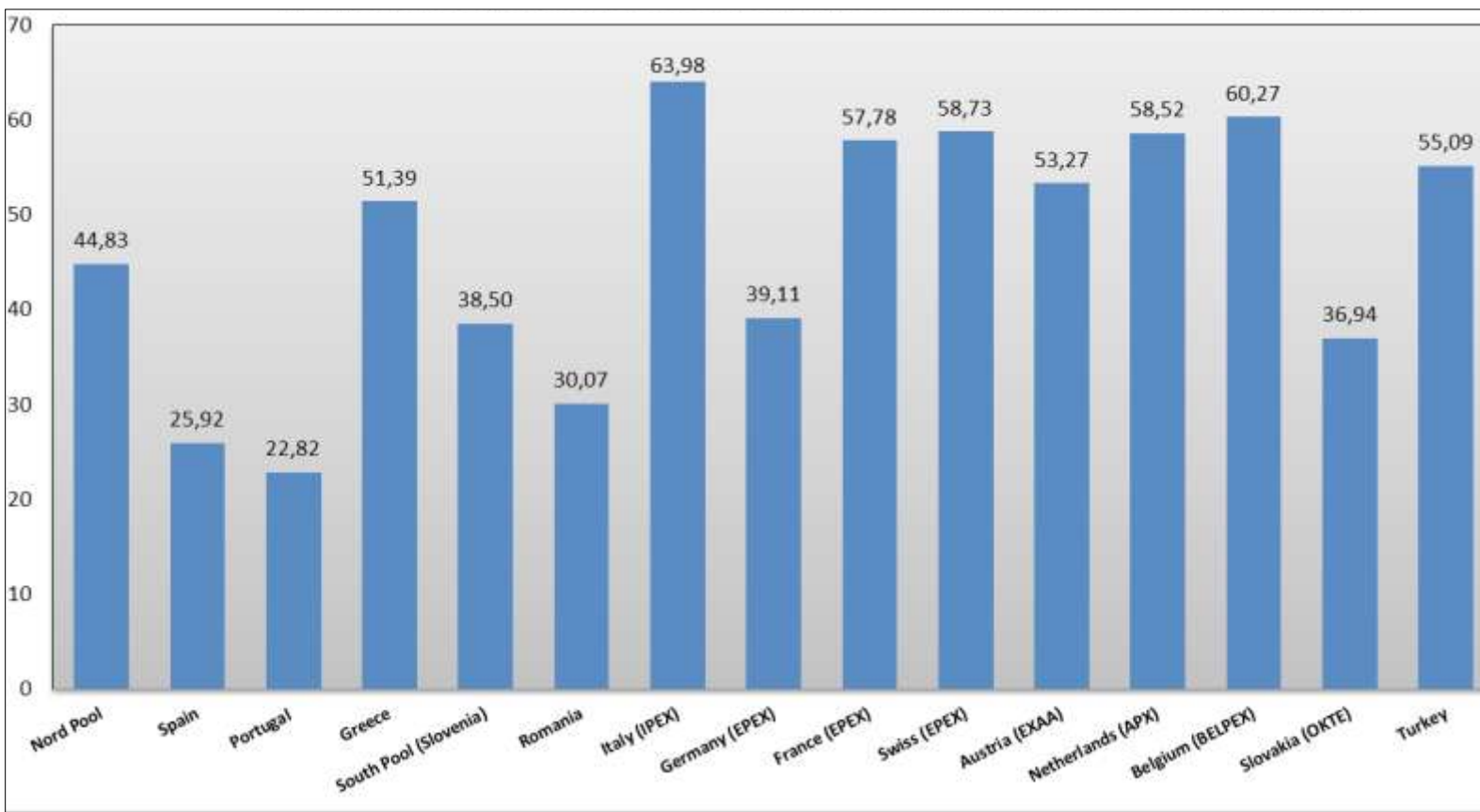
Tom prilikom je rečeno i da najveće pretnje od cajer napada podržanih od država dolaze navodno iz Rusije, Irana i Kine.

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

ESEN – Nemački energetska konglomerat RWE ponovio je 18. aprila da će njegova zarada u narednih par godina biti pod velikim pritiskom niskih cena električne energije u Evropi, koje podrivaju profit tog njegovog ključnog sektora. Izvršni direktor kompanije Peter Terium rekao je na generalnoj skupštini akcionara RWE da su terminske cene za isporuke u 2014. i 2015. za oko 12 evra po megavat-času ispod onih od pre godinu dana. On je pojeftinjenje električne energije pripisao brzom širenju obnovljivih izvora energije i smanjenoj potrošnji usled opšte krize evropske privrede. Kao i druge kompanije iz sektora, RWE ugovara prodaje svoje električne energije više godina unapred. Većina ove godine proizvedene struje je prodana po cenama od pre dve do tri godine, znatno iznad sadašnjih. Za ovu godinu RWE očekuje EBIDTA zaradu od oko devet milijardi evra, blago ispod 9,3 mlrd.€ iz 2012, ali će se zato sadašnje cene odraziti na prihode u 2014. i 2015. *MarketWatch*

PROSEČNE VELEPRODAJNE CENE ELEKTRIČNE ENERGIJE U EVROPI ZA MART 2013.

Izvor: Nord Pool Spot, OMEL Mercados, ADMIE, South Pool, OPCOM, Mercato Ilettrico, EPEX SPOT, EXAA, APX Group, BELPEX, OKTE, Navitas.

PARIZ – Francuska vlada bi mogla zaraditi do 4,2 milijarde evra od prodaje manjih segmenata svojih udela u delom državnim energetskim kolosima Electricite de France i GDF Suez, javlja **Reuters** citirajući pri tom izjavu ministra industrije Arnauda Montebourga za **France 5 television**. Montebourg nije imenovao kompanije, ali je naveo primer da se ništa ne bi promenilo da država smanji svoj udeo sa 36,7% na 33%, ili sa 84,4%, na 75%, a upravo toliko Francuska država ima kontrole u GDF Suezu, odnosno EDF-u. Prema Reutersovoj računici zasnovanoj na sadašnjoj vrednosti akcija tih kompanija, udeo od 10% u elektroenergetskoj kompaniji vredeo bi nekih tri milijarde evra, a 3% GDF-a oko 1,2 mlrd. evra.

BUKUREŠT – Rumunija je prodala za 94,9 miliona dolara (72 miliona evra) udeo od 15% u nacionalnoj gasnoj transportnoj kompaniji Transgaz, saopštio je 17. aprila ministar energije te zemlje, Konstantin Nita.

Podaja (uglavnom inostranim investitorima) je jedna od mera na koje se Bukurešt obavezao MMF-u i Evropskoj uniji u zamenu za varnedni paket finansijske pomoći od 25 milijardi evra (20 mlrd.€ sa MMF-om 2009. i 5 mlrd.€ sa EU 2011.godine). Nita je rekao na press konferenciji da je posao bio „uspeh i dobar start za naredne privatizacije“. Rumunija se sada sprema da u maju proda deo državnog udela u kompaniji Nuclearelectrica, koja je operater rumunske nuklearke u Černavodi, a u

septembru udeo u proizvađaču prirodnog gasa Romgazu i još nekim kompanijama iz oblasti proizvodnje električne energije. MMF insistira da Rumunija prodajom velikih gubitaških energetskih i transportnih kompanija obezbedi privredni rast, od očekivanih 1,5% u 2013, prema lanskim svega 0,7%. **EUbusiness**

BRATISLAVA - Slovačka vlada je spremna za početak pregovora o izgradnji nove nuklearne elektrane u mestu Jaslovské Bohunice u pokrajini Trnava. Kao prvi korak, vlada je ovelastila Ministarstvo privrede da započne razgovore s ruskom kompanijom Rosatom i sa češkom energetsom firmom ČEZ o uslovima promene vlasničke strukture u slovačkoj nuklearnoj firmi JESS, javlja slovački portal *Spectator*.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE - OIE

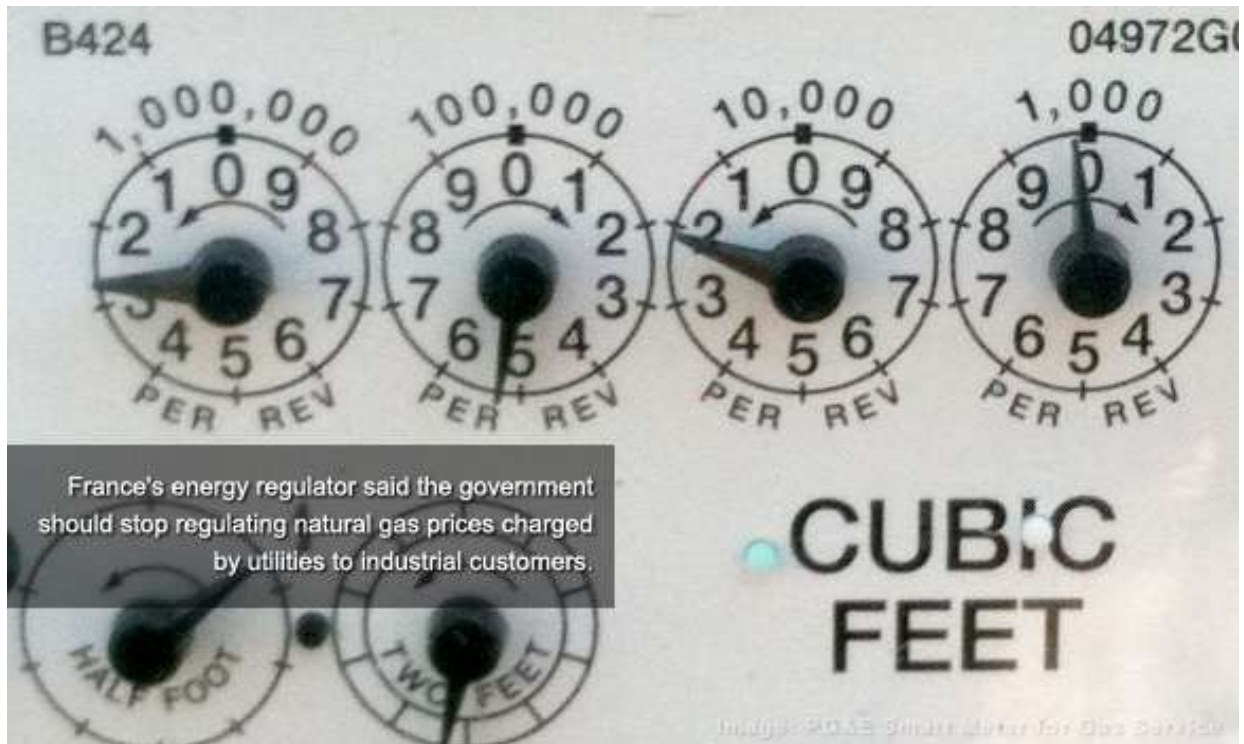
BUKUREŠT – Rumunske vlasti izbaciće iz računa za električnu energiju tzv. kogeneracionu taksu, ali nije za sada jasno da li će ovaj izvor sredstava za potsticanje OIE biti naplaćivan na drugi način, ili će se u potpunosti ukinuti, piše 15. aprila *Romania.Insider*. Premijer Rumunije najavio je samo da će ova taksa,

uvodena 2011. godine, biti isključena iz računa za struju. Uklanjanje te naknade, koja čini 2 - 3% ukupnog iznosa na računu, biće sprovedena i na zahtev velikih industrijskih potrošača poput čeličana i sl. Odluka je jedna u nizu mera namenjenih smanjenju potsticaja OIE i dolazi posle smanjenja broja tzv. zelenih certifikata za proizvođače obnovljive energije, na predlog energetske regulatora ARNE koji je utvrdio da kompenzacije za OIE značajno premašuju referentni nivo. Kako objašnjava ANRE, pomenuta taksa, koja se za velike potrošače penje i na 8 - 10% iznosa na računu, predstavlja veliki iznos koji dugoročno može smanjiti konkurentnost velikih industrijskih proizvođača.

PRIRODNI GAS, NAFTA

LONDON – Cene gasa za domaćinstva u Francuskoj prilagodiće se od oktobra ove godine rastu cena te energetske sirovine na veleprodajnom tržištu, u skladu sa najavljenim promenama u ugovorima po kojima gas kupuje francuski kolos GDF Suez, saopštila je 16. oktobra tamošnja Energetska regulatorna komisija (CRE). GDF je ekskluzivni snabdevač tarifnih potrošača u Francuskoj koji kupuju gas po regulisanim cenama. Te cene se mesečno obračunavaju po formuli koja je u ovom trenutku 36% vezana za cene gasa na veleprodajnim tržištima, a 64% za cene nafte. GDF Suez je u međuvremenu uspeo da ispregovara sa svojim dobavljačima iz Norveške, Rusije i Alžira smanjenje udela vezivanja cena gasa za cene nafte, pa će u formuli koju primenjuje regulator udeo cena gasa na spot tržištima porasti na 40%, prenosi **Platts**. Regulisane cene po kojima gas plaćaju domaćinstva u Francuskoj imaju limitirani rast, pa je francuski Vrhovni sud doneo odluku da Vlada mora da kompenzira gubitke koje je zbog toga poslednjih godina pretrpeo GDF Suez. Kompanija je u februaru saopštila da su regulisane cene 30% ispod onih po kojima ona kupuje taj gas.

PARIZ – Francuske antimonopolske vlasti preporučile su 18. aprila postepeno ukidanje regulisanih cena prirodnog gasa, uz ocenu da one pogoršavaju konkurenciju na tržištu i ne donose koristi domaćinstvima u toj zemlji. Francuski potrošači se prvenstveno snabdevaju gasom od državnog GDF Suez-a a električnom energijom od državne Electricite de France (EDF), ocenjujući da regulisane tarife sprečavaju te snabdevače da nekontrolisano dižu cene svojih energenata, a ignorišući činjenicu da alternativni distributeri nude povoljnije cene, ocenilo je antimonopolsko telo. To telo ukazuje da su cene gasa u Francuskoj iznad evropskog proseka i iznad onih u Britaniji i Nemačkoj, zemljama koje su ukinule regulisane tarife. **Reuters**

MOSKVA – Rusija očekuje da u ovoj godini proizvede 520 miliona tona nafte i ne više od 600 do 610 milijardi kubika prirodnog gasa, rekao je pomoćnik ministra energije Kiril Milodsov. Kako prenose **ruske novinske agencije**, Rusija je u 2012. podigla proizvodnju nafte za 1,3%, na 518 milio na tona i smanjila proizvodnju gasa za 2,3%, na 655 milijardi kubika.

MOSKVA – Rusija bi mogla smanjiti državni udeo u Transneftu na 75% do 2014. godine rekao je 18. aprila prvi potpredsednik te monopolske naftne transportne kompanije Maksim Grišanin, a prenosi agencija **RIA Novosti**.

VARŠAVA – Poljski premijer smenio je 19. aprila ministra finansija, jer je tamošnja nacionalna gasna kompanija PGNiG bez znanja vlade sklopila

– prema oceni kabineta – štetan ugovor sa ruskim gasnim kolosom Gaspromom. Vlada se nedavno našla zatečena kada su premijer Donald Tusk i ministar finansija Mikolaj Budžanovski iz novina saznali da su PGNiG i Gasprom potpisali memorandum o gradnji druge cevi gasovoda Jamal-Evropa, preko Poljske. Vlada u Varšavi strateški nastoji da smanji zavisnost od uvoza ruske nafte (90% ukupnog uvoza) i gasa (preko 50%). Vlada takođe strahuje da bi nova cev Jamal-Evropa omogućila Rusiji da zatvori gasovod koji ide preko Ukrajine, poljskog saveznika i u budućnosti mogućeg partnera unutar EU. Poljska vlada je ocenila da je potpisani MoU poljske i ruske kompanije novi dokaz nesposobnosti Budžanovskog da nadgleda državna preduzeća, pošto je prošle jeseni državna avio kompanija LOT iznenadila kabinet informacijom o masovnim gubicima. **The Moscow Times**

10

ZAGREB - Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) će do sredine septembra ove godine doneti nove metodologije u sektoru prirodnog gasa, među njima i metodologiju utvrđivanja iznosa tarifnih elemenata za distribuciju gasa, a s početkom iduće godine počinje primena novih propisa i u skladu s njima novih iznosa tarifnih stavki, najavljeno je iz HERA posle sastanka s predstavnicima 36 distributera gasa u toj zemlji. Kako 16. aprila prenosi *Limun.hr*, opšte uslove snabdevanja gasom sada utvrđuje HERA. U njima će, kako se navodi, biti znatno poboljšana zaštita kupaca, kvalitet snabdevanja, a detaljnije će se propisati postupak promene snabdevača gasom. Regulator najavljuje da će sredinom godine predstaviti i nova mrežna pravila gasnog distributivnog sistema. "Distributeri su upozorili da im zbog dugogodišnjeg neusklađivanja s realnim troškovima postojeće tarife nisu dovoljne za bilo kakva ulaganja u sisteme (njihovo održavanje, rekonstrukciju i širenje), a teško finansiraju i tekuće obveze, pa su zatražili što skorije povećanje tarifa za distribuciju garsa, prenosi se u saopštenju. Pri određivanju iznosa tarifnih stavki, prema novom Zakonu o tržištu gasa, svaki distributer je dužan da napravi plan razvoja svog sistema koji sadržava plan investicija i studiju njihove opravdanosti. Ako HERA prihvati taj plan, onda će prihvatiti i tarife koje će omogućiti njegovo sprovođenje, navode u HERA.

11

ZAGREB, PODGORICA - Hrvatska elektroprivreda (HEP) nije u prethodnom periodu isporučivala električnu energiju Kombinat aluminijuma Podgorica (KAP), koji se od početka godine nelegalno snabdeva. "HEP nema poslovni odnos sa KAP-om", rekli su agenciji *Mina-business* predstavnici te kompanije. Iz Elektroprivreda Srbije i Bosne i Hercegovine ranije su saopštili da KAP-u ne isporučuju električnu energiju. Prema pisanju crnogorskih štampanih medija, KAP se poslednjih mesec i po snabdeva električnom energijom iz rezervi proizvođača okolnih sistema, pošto je Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) 22. februara prestala da isporučuje struju fabrici. Menadžment KAP-a tvrdi da navodno ne zna ko, i po kojoj ceni, isporučuje struju fabrici. Oni su na konferenciji za novinare prošle nedelje kazali i da KAP trenutno nema mogućnosti da plaća električnu energiju, jer je obim proizvodnje duplo manji. EPCG je snabdevala KAP strujom do 1. oktobra, posle čega je to radio državni Montenegrobonus, koji je električnu energiju fabrici isporučivao do 1. januara. Od početka ove godine KAP nelegalno troši struju, što građane košta 93.000 eura dnevno, piše agencija.

ZAGREB - Ugalj je tehnološki, ekonomski i ekološki potpuno prihvatljivo gorivo za buduću termoelekttranu Plomin C (500MW), zaključak je učesnika okruglog stola o ovoj elektrani, održanog 19. aprila u organizaciji HRO CIGRE i *Večernjeg lista*. Ugalj, kao gorivo u svetskoj proizvodnji električne energije učestvuje sa više od 40%, a u EU sa 25%, kaže energetska stručnjak iz Osijeka Marijan Kalea. U Hrvatskoj je taj udeo, po njegovim podacima, 15,3%. Među zemljama s izrazito visokim udelom električne energije proizvedene iz uglja su Poljska s 87%, Estonija 86%, Češka 55 %, Grčka 54% itd. Kalea dodaje da je samo na evropskom delu Sredozemlja instalisana snaga elektrana na ugalj kao 80 Plomina C.